

העם

אי-איון

זוכרים את נאומו הנרגש של ראש הממשלה בראדיו? זוכרים את ההצהרות הרעשניות של אירגונים אקדמיים על נכונותם לוותר על חלק מן השכר שגויע להם? זוכרים את המסע הספונסאני שנועד לגרוף את כל מקבליהשכר במדינה, כדי שיוותרו? זוכרים את ההכרזות של ועדי עובדים על נכונות העובדים לוותר? זוכרים את זעקותהמחאה של פועלים, כי החלטות ויתור נכפו עליהם בלי לשאול אותם?

נידמה שמאז עברו שנים, אף שלאמיתו של דבר עברו רק חודשים בודדים. כי תנועת הויתורים מתה עוד בטרם נולדה. הרגו אותה הצניעות והמירמה של יוזמיה.

השבוע החל סרחנונו של הפגר עלולת באפו של האזרח. הסתבר, כי אחרי הרעש הגדול הופקד רק סכום אפסי בחשבון המיוחד שנפתח בבנק ישראל. סופר הארץ נקב בסכום של 5000 ל"י, בבה אידלסון שמונתה לראשות המטה המיוחד שהוקם בוועדהפועל של ההסתדרות כדי לרכז את תנועת הויתורים אמרה כי הסכום "זעום". ראשי התנועה החמסנית החלו שואלים את עצמם מה לעשות בכסף: להחזירו למוותרים, או להקדישו בכל זאת לתמיכה בכלכלה הנחשלת?

לכל הדעות — היה זה כשלון מחפיר ומוצק של נסיון אשר גבל עם גזל שכר עמלו של העובד. אלא שבועיני יוזמי המיבצע, לא היה זה כשלון. זאת אישרו השבוע דווקא אנשי האיגוד המקצועי בהסתדרות, שנשארו עלומיים. הם אמרו: "בגלל תנועת הויתורים, נמנעו תביעות של העלאת שכר. אולי גם נשברה ההתנגדות לביטול תוספת היוקר".

מטרה צינית זו היתה ברורה מן הרגע הראשון. החוש הטבעי של האזרח הבחין בה מאחורי המליצות ומאחורי הקריאות להתנדבות. לכן היתה תשובתו הכעת אי-איון מהדהדת.

תולדות

הזכות להפגין

אחד המכתבים המחפירים ביותר שנכתבו אי-פעם על נייר רשמי של ממשלת ישראל הוצא השבוע לאור. היה זה מכתבו של איש משרד החוץ יעקב אבנון, אל ראש מודר המיבצעים במטה הארצי של המשטרה: "האורח (קונראד אדנאור) הוא אורחה של הממשלה, ולא מתקבל על הדעת שהממשלה תסכים לקיום הפגנות נגד אורח המוזמן עלידה".

כלומר: הממשלה החליטה, הממשלה ק"י מינה — ואין זכות לשום אזרח להפגין את מורת-רוחו או את התנגדותו. עליו לשתוק או...

ה"או" הזה כבר ידוע: אלות משטרתיות מוגנפות, פצועים, עצורים, דם וקללות ברח' בת מלון שרתון בתל-אביב, במרכז מושב נהלל, כשטח האוניברסיטה בירושלים.

הגוף והכבוד. התנהגות המשטרה היתה כה חמורה ותכופה, שעוררה בלב רבים את הרושם המחזיר, כי ישראל מתקרבת למעמד של מדינת-משטרה. הכנסת סערה, הרחוב דרש הסברים. כדי להרגיע את הרוחות מינה לוי אשכול ועדת-חקירה, בראשותו של עורך-הידן החיפאי יעקב סלומון, הטיל עליה לבדוק את אשר קרה באוניברסיטה ביום ביקורו של אדנאור. השבוע הניחה הוועדה את הדו"ח שלה — שכלל את מכתבו של אבנון — על שולחנו של אשכול.

מחקירת העדים התקבלה תמונה מחלחלת של שלטון אוטו-דיסטריה. מרוב חשש שמא יקרה משהו לאורח הזר, אין ספק, שהיה מקום לדאגה ולנקיטת אמצעי-הזירות, כדי למנוע כל פגיעה באורח. אבל ממשלת ישראל — באמצעות המטה המיוחד שהקימה לצורך זה — דאגה לא רק לשלומה הגופני של אדנאור; היא לא רצתה שתהיה גם פגיעה בכבודו. על כן, במכתב-ההנחיה ש' נמסר למשטרה, נאמר כי יש "לשמור על שלום האורח וכבודו".

את "שלום האורח" קל לפרש. אבל כיצד שומרים על כבודו? על דעת המטה המיוחד (המשך בעמוד 15)

בחרויות-הארם של ראשית שנות ה-50, ימי מכשירי-ההאונה בחדרו של מאיר יערי, הי פעולות החמורות נגד העולם הזה ועוד.

איסר הראל עצמו מודה בכך (וגם תובע לעצמו חלק ניכר בן הזכות על התקדמות זו).

אך גם שרותי-כחון אידיאליים זקוקים, מטבע ברייתם, לפיקוח חמור — הן לטובת הרמוקרטיה, הן למניעת השפעה בלתי-סבירה על עיצוב המדיניות.

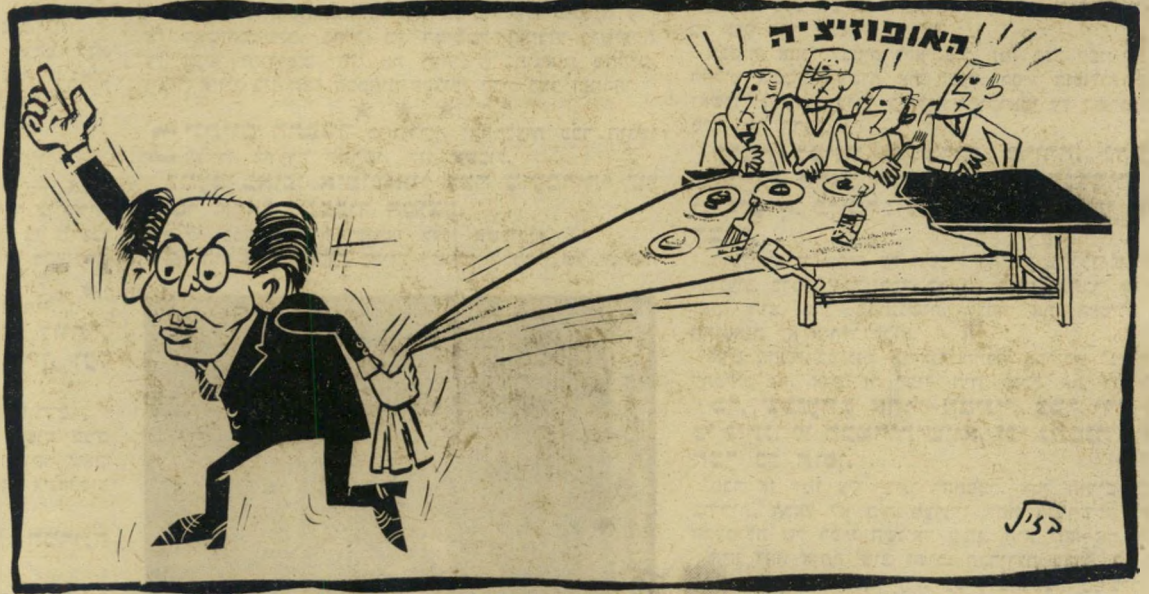
פיקוח כזה אינו קיים כיום.

★ ★ ★

ה עולז לקרות כאשר שרותי-כיון אינם כפופים לביקורת של ממש? הסכנות הן רבות. בין השאר:

● הפיכתם לבלולת פוליטית, שאינה עוסקת בריגול נגדי ובמניעת פעולתם של גורמים זרים, אלא במעקב על מפלגות חוקיות ובדיחת על הנעשה בהן, לשם קידום האינטרסים של מפלגת השלטון.

● השפעה מכרעת של שרותי-הכטחון על מדיניות החוץ והבטיחון, עלידי מסירת הערכות-מודרי

"אני מוטרד!"

באה מסורוסו, שם נערכה בשבוע שעבר ועידה בינלאומית בביתו האנגריה הגרעינית. חוגים אלה רומזים אגב כך להשתתפותו של שמעון פרס בוועידה זאת.

קבוצה חדשה הולכת ומתגבשת בצמרת המערך. בין מקורביה כבר זכתה לכינוי "הטריוקה", לציון שלוש חבריה: גולדה מאיר, פינחס ספיר וישראל גלילי.

השלושה עורכים לאחרונה פגישות קבועות, וכבר עתה יש להם השפעה רבה על פעולות המערך. השפעה זו תלך ותגדל. גלילי הצטרף לטריוקה עם נסיעתו של לוי אשכול לאפריקה. הוא ראה עצמו מקופח כאשר לא מונה לממלא-מקום שר הבטחון בהעדרו של אשכול. אחת מתוכניות הטריוקה: במיקרה של פרישה אפשרית של אשכול, תקבל גולדה מאיר את ראשות הממשלה לתקופת-מעבר, לפני שיתמנה פינחס ספיר לתפקיד זה. גולדה מקובלת, על כל חוגי המפלגה, בטוד ספיר מסוכסך עם העובדים ועם הפעילים בהסתדרות.

פערה עומדת לפרוץ בציון הסטודנטים, עקב החלטתם של מוסדות החינוך הגבוה להעלות את שכר-הלימוד ביותר מ-100%.

החלטה על כך כבר נפלה בישיבה סגורה של כל נציגי המוסדות האלה, שהתקיימה ביום ראשון שעבר ברחובות. בישיבה, שהתקיימה באווירה מחתרית-כמעט, היו נציגי האוניברסיטה העברית מהתובעים הראשיים להעלאת שכר-הלימוד עד ל-1500 ל"י לשנה. הוועדה הציבורית, שהוקמה לבדיקת שכר-הלימוד תאשר, כפי הנראה, הנחה סמלית בלבד. אין זה מן הנימנע כי הסטודנטים יכריזו על שביתת-מחאה בתחילת שנת-הלימודים הקרובה.

מכירת מישחקים תהפוך לעבירה פלילית, עלידי שינוי החוק הקיים.

זה עיקר השינוי שיחול לפי המלצת ועדה מיוחדת של הכנסת, שהוקמה בעיקבות ההצעה-לסדרת-היום של אורי אבנרי. המלצות אחרות: קביעת תקנון אחיד לתשלום הענקות קבועות לשחקנים מבלי לוותר על שיטת החובבנות; הטלת ביקורת של מבקרי-המדינה על חשבונות ההתאחדות לכדורגל; צימוצם בית-הדין של ההתאחדות ושיחוררו מן המפתח המפלגתי; מינוי מנהל בשכר בהתאחדות לניהול יומיומי.